

magyar-intézet számára megszereznie; sajnos azonban, a RMK-ba tartozó anyag nem került összeségében és egységesen Berlinbe. A magyar-intézet anyagát Fitz József rendezte s a hallei magyar könyvtárról tanulmányban számolt be. A RMK. I. kötetét két, a könyvtáblákból kifejlesztett, ismeretlen nyomtatvány-töredékkel és Bél Mátyás egy ismeretlen írásának címlapjával egészítette ki. Ezek után fogott Bucsay Mihály a könyvtár teljes katalógusához, amely fáradságos munkája eredményéül, ime, megjelent és pontos könyvtári jelzéssel adja a nyomtatványok jegyzékét. A más helyen leírt könyvekre csak utal, de azokat is ellenőrizte. (1—631.) Külön fejezetben — s ez a katalógus magva — közli (632—754) a pontosan még le nem írt munkák teljes címsorát, közöttük 6 magyar nyelvűt; teljesen ismeretlen az utóbbiak között nincsen. (Függelékül 9 olyan könyvet említ meg jegyzeteiből, amelyeket a könyvtár anyagában nem volt módjában föl kutatnia.) A nem magyar nyelvűek között sok olyan ir le, amelyet Szabó Károly csak másodkézből ismert. Bucsay véleménye szerint is a könyvtárban még rejtezhetnek hungaricum. Az előkerült anyagnak azonban pontos jegyzékét adja e könyv, amelyért — s benne százánál több, történeti és irodalomtörténeti szempontból új emlékek föltárásáért — hálásak lehetünk Bucsaynak. A használati utasítással is megszerzett katalógusról mondanivalót Bucsay német nyelven is közzéadja.

KULCSÁR BÉLA.

Szarvasi Margit: Magánkönyvtáraink a XVIII. században. Főpapok és főurak, nemesek és polgárok gyűjteményei. Budapest, Orsz. Széchenyi-könyvtár kiadása, 1939. 8-r., 131 l.

Irodalmi élet és nemzeti művelődés szempontjából egyként fontos régi könyvtáraink ismerete. De maga az irodalomtörténeti kutatás is sok ösztönzést merített belőle. Zrinyi Miklós vagy Kisfaludy Sándor könyvtárának jegyzéke forrástanulmányokra adott kitűnő alkalmakat, Rákóczi könyvtáráé, amely Saussure munkájából lett ismeretessé, Mikesre vetett sok új világhosságot. A XVIII. század eszmevilágának s éles szellemi fordulatainak, a barokkból a fölvilágosodásba, hű tükrei a könyvtárak, amelyeknek alapításai ekkor éltek virágkorukat. Szarvasi Margit hálás, de fontos föladatot is végzett, mikor a század nagy könyvtáraitól komoly, összefoglaló áttekintésre törekedett. Klimó György, Esterházy Károly gr. és Batthyány Ignác gr. bőkezűen vásárolt, nagy alapításai mellett kisebb püspöki könyvtárakról is számot ad (a győrit nélkülözzük belőle), Ráday Gedeon, Teleki Sámuel, Széchenyi Ferenc, Festetics György grófok és más főuraink könyvgyűjtő munkásságát anyaguk szerint csoportosítva ismerteti s egyéb magánkönyvtárakra is kitér röviden. Az irodalomtörténetnek is szolgálatot tett a rokokó-költő, Cséppán István könyvtárának részletesebb ismertetésével és könyvjegyzékének pontos közlésével, Figyelmét elkerülte Verseghy Ferenc könyvtárának katalógusa (Győri Szemle 1932.) és Kresznerics Ferenc könyveinek jegyzéke (M. T. Akadémia kéziratára). Szarvasi Margit könyvének ismerete fölveti a gondolatot, hogy Ráday Gedeon könyvgyűjtő tevékenységének alapos és szakszerű földolgozása, az egész idevágó levelezés kiaknázásával még sok újat mondhatna a XVIII. század irodalmi életéről.

KERESKES EMIL.